

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 79/2024 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen peruspankkipalveluiden saatavuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Laura Meriluodon /vas näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 79/2024 vp:

Mikä on kohtuullinen kokonaisaika peruspankkipalveluiden odottamiselle,

mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä ulkomaalaisten asiakkaiden ja muiden ryhmien peruspankkipalveluiden saatavuuden ja sujuvuuden parantamiseksi ja

miten pankkien harmaan talouden vastaisten riskinhallinnan toimien oikeasuhtaisuutta, ennustettavuutta ja läpinäkyvyyttä voidaan parantaa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kohtuullinen pääsy peruspankkipalveluihin on ensiarvoisen tärkeää sujuvan arkielämän ja taloudellisen toiminnan kannalta niin yksityishenkilöille, yrityksille kuin yhdistyksillekin. Luottolaitostoinnasta annetussa laissa asetetaan pankeille velvoite tarjota yksityishenkilöille kohtuuhintaisia peruspankkipalveluita, joita ovat muun muassa maksutili, maksukortti, käteispalvelut ja verkkopalvelutunnukset. Edellä mainitun lain mukaan pankin on tarjottava palveluita viimeistään kymmenen pankkipäivän kuluessa siitä, kun asiakas on hakenut pankilta palveluiden avaamista.

Oikeus peruspankkipalveluihin on vahva. Kyseiset palvelut on luottolaitostoinnasta annetun lain mukaan tarjottava yhdenvertaisesti ja syrjimättömästi kaikille ETA-valtioissa laillisesti asuville luonnollisille henkilöille. Pankki voi kieltäytyä peruspankkipalveluiden tarjoamisesta vain, jos pakotteet tai rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen sitä edellyttävät. Lakia säädettäessä on katsottu, että esimerkiksi toimintarajoitteisten ja ikääntyneiden tulee voida käyttää perusmaksutiliä ja siihen liittyviä palveluita sekä sähköisen tunnistamisen palveluita, mukaan lukien vahva sähköinen tunnistaminen. Finanssivalvonnan tehtävänä on varmistaa, että talletuspankit toimivat sääntelyn mukaisesti.

Viranomaiset, Vakuutus- ja rahoitusneuvonta FINE sekä monet järjestöt ovat viime vuosina saaneet yhteydenottoja yksityishenkilöiltä, yrityksiltä ja yhdistyksiltä koskien peruspankkipalveluiden saatavuuden ongelmia. Valtiovarainministeriössä käynnistettiin keväällä 2023 erityinen

hanke selvittämään peruspankkipalveluiden saatavuutta ja käytettävyyttä osana luottolaitoslainsäädännön ajantasaisuuden kokonaisarviointia. Selvityksessä ilmeni, että peruspankkipalveluiden saatavuudessa on ongelmia niin yksityishenkilöillä kuin myös yrityksillä ja yhteisöillä. Ongelmia esiintyy erityisesti erityisryhmiin kuuluvilla yksityishenkilöillä, mikro- ja pienyrityksillä sekä yhdistyksillä. Suomeen työ- tai koulutusperäisesti muuttaneet henkilöt nousivat myös esiin yhtenä hankaluuksia kokevana erityisryhmänä.

Selvityksen mukaan peruspankkipalvelujen ongelmiin voitaisiin reagoida muun muassa seuraavin keinoin:

- Oikeutta peruspankkipalveluihin olisi perusteltua harkita laajennettavaksi koskemaan pienyrityksiä, yhteisöjä ja elinkeinonharjoittajia.
- Sääntelyä ja toimintatapoja olisi perusteltua kehittää asiakaspalvelun tavoitettavuuden edistämiseksi. Pankkien tulisi muun muassa vastata asiakkaiden puheluihin ja viesteihin kohtuullisessa ajassa. Sama koskee ongelmatilanteiden selvittelyä.
- Pankkien velvollisuuksia ja menettelytapoja olisi syytä täsmentää siten, ettei niitä tulkita ylitsepääsemättömän tiukasti keskeisiä palveluja tarjottaessa. Tähän liittyy myös menettelytapojen kehittäminen asiakkaan tuntemisessa ja tunnistamisessa sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä.

Valtiovarainministeriön arviomuistio jatkotoimenpide-ehdotuksineen julkaistiin 1. maaliskuuta, ja se on lausuntokierroksella 12. huhtikuuta saakka. Lausuntokierroksen jälkeen linjataan, mihin toimiin valtiovarainministeriö ryhtyy. Valtiovarainministeriö jatkaa myös keskustelua Finanssivalvonnan kanssa siitä, miten pankkien toimintatapoja voitaisiin kehittää tasapainon saavuttamiseksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen ja peruspankkipalveluoikeuden toteutumisen välillä.

Helsingissä 22.3.2024

Elinkeinoministeri Wille Rydman

Lähdeluettelo:

Valtiovarainministeriö: Pankkipalvelujen ja luottolaitoslainsäädännön arviointi,
<https://vm.fi/pankkipalvelut>

VN/8125/2024-VM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: